

In deze rubriek wordt in elk nummer van *Limosa* een kleine bloemlezing gegeven uit opmerkelijke artikelen verschenen in de internationale literatuur. We beperken ons daarbij tot artikelen die een verbinding met Nederland hebben, bijvoorbeeld doordat de betreffende soorten ook bij ons voorkomen of doordat de studies zijn gedaan door Nederlandse onderzoekers. In deze aflevering bijdragen van Ingrid Tulp, Tom van der Have, Jeroen Reneerkens en Hans Schekkerman.

Goudvinkeninvasie met trompetgeschal

In de herfst en winter van 2004-05 kwamen vogelaars in heel Noord- en West-Europa, inclusief Nederland, een voor hen nieuwe vogel tegen: de trompetgoudvink. Het bestand van de in Nederland broedende Goudvinken *Pyrrhula pyrrhula europaea* wordt in sommige winters aangevuld met grotere of kleinere invasies van Grote Goudvinken *P. p. pyrrhula* uit het noorden van Eurazië. Bijzonder van de grote invasie van 2004 was dat een flink deel van de vogels in plaats van het bekende zachte fluittoentje een laag, nasaal, trompetachtig roepje liet horen. Dat roepje was bij Westeuropese waarnemers nog niet of nauwelijks bekend, en veroorzaakte veel discussie over de herkomst van de trompetters. Geopperd werd dat ze een veel oostelijker herkomst zouden hebben dan Goudvinken uit voorgaande invasies, misschien wel ver uit Siberië. Geluidsopnamen van trompetroepjes bleken echter ook al bekend te zijn uit broedgebieden in Europees Rusland. Dat sloot echter niet uit dat ook vogels uit verder weg gelegen streken deelnamen aan de invasie. Ringterugmeldingen of geografische variatie in uiterlijk die daarover meer uitsluitsel hadden kunnen geven waren er niet.

Dat was voor onderzoekers uit Engeland, Canada en Denemarken aanleiding om na te gaan of het voorkomen van deuterium, een stabiel isotoop van waterstof, in het verenkleed een aanwijzing zou kunnen geven over de herkomst. De verhouding tussen deuterium ($2H$) en 'gewoon' waterstof ($1H$) in regenwater varieert over de aardbol onder invloed van klimaat, hoogteligging van het land en afstand tot de oceanen. Het deuterium wordt vastgelegd in planten en via het voedsel ingebouwd in de weefsels van dieren hoger in de voedselketen. De hoeveelheid deuterium in vogelveren weerspiegelt die in het voedsel dat werd gegeten in de periode dat de veren werden gevormd. De onderzoekers vergeleken de isotopenverhouding in flankveertjes van Grote Goudvinken die tijdens de invasie van 2004 waren gevangen in Denemarken

of dood gevonden in Schotland, met die van museumbalgen verzameld in Schotland tijdens eerdere invasies en in de broedtijd in Schotland, Denemarken, Zweden, oostelijk Europees Rusland en het uiterste oosten van Siberië. De 24 Schotse en Deense broedvogels vertoonden duidelijk lagere deuteriumwaarden dan de vijf Zweedse en Russische vogels. De waarden van Grote Goudvinken betrokken bij invasies in Noordwest-Europa lagen gemiddeld tussen die van deze twee groepen in, wat suggereert dat ze afkomstig waren uit tussengelegen broedgebieden in Fennoscandiavië en Noordwest-Rusland.

Deuteriumgehalten in regenwater nemen af van zuidwest naar noordoost in Europa, maar blijven verder oostwaarts over een groot deel van de taigazone min of meer gelijk. Aan de hand van deuterium vallen dus alleen vogels uit de meer westelijke broedgebieden te onderscheiden, en de vraag of er ook Siberische Goudvinken deel uitmaakten van de invasie in 2004 blijft onbeantwoord. Toch leert deze studie ons wel iets over invasies. De veren van de invasievogels vertoonden een veel grotere spreiding in deuteriumgehalten dan die van de Schotse en Deense broedpopulaties. Dat suggereert dat Goudvinken die door voedselgebrek wegtrekken in de verschillende gebieden waar ze doorheen komen steeds gezelschap krijgen van nieuwe lokale vogels. Zo ontstaat gaandeweg een grote invasiemacht bestaande uit vogels met sterk uiteenlopende herkomst en isotopenverhouding.

Newton I., K.A. Hobson, A.D. Fox & M. Marquiss 2006. An investigation into the provenance of northern bullfinches *Pyrrhula p. pyrrhula* found in winter in Scotland and Denmark. *Journal of Avian Biology* 37: 431-435. Zie ook: <http://www.blackwell-synergy.com>.

Voordringen heeft nadelen

Hoe zorg je ervoor dat je als nestjong genoeg te eten krijgt? Zo hard mogelijk bedelen en liefst net iets harder dan je broers en zussen. Dat gejeengel kun je nog kracht bijzetten door je een weg te bannen tussen nestgenoten naar de ouder als die met een verse lading voer op de nestrand neerstrijkt. Dan loop je wel het risico in het gedrang overboord te kieperen. Hoe meer jongen er in het nest zitten,

hoe groter het gedrang, en dus het risico buiten de boot te vallen.

In een kolonie Alpengierzwaluwen in Zwitserland werd onderzocht of er inderdaad een verband is tussen de sterkte van de competitie (aantal jongen in het nest) en het risico uit het nest te vallen. Alpengierzwaluwen broeden daar in kolonies onder daken. Ze leggen één tot vier eieren. De jongen kunnen van de nestrand aflopen en zo de ouders tegemoet lopen wanneer die naar het nest terugkeren met voedsel. De onderzoekers verruilden telkens twee jongen van een nest met één jong van een ander nest. De helft van de nesten werd zo vergroot, de andere helft verkleind. De verwachting was dat de jongen in de vergrote nesten meer risico zouden nemen om bij de ouders te komen en als gevolg daarvan vaker uit het nest zouden vallen. Inderdaad verdwenen er uit de vergrote nesten meer jongen. Omdat er geen predators aanwezig waren moesten deze jongen wel uit het nest gevallen zijn. Bovendien verdwenen jongen in slechte conditie (die het meeste te winnen hebben bij voordringen) en jongen uit nesten die dicht bij de ingang van de kolonie lagen het vaakst. Er werden ook enkele dode kuikens onder de broedplaatsen gevonden. Het is niet waarschijnlijk dat de vogels moedwillig overboord gegooid waren door sterkere broertjes of zusjes, want binnen een broedsel was er geen verschil in gewicht tussen de wel en niet verdwenen jongen. Een groot broedsel kan dus als nadeel hebben dat de onderlinge naijver vaker tot ongelukken leidt.

Bize, P. & A. Roulin 2006. Sibling competition and the risk of falling out of the nest. *Animal Behaviour* 72: 539-544. Zie ook: www.elsevier.com.

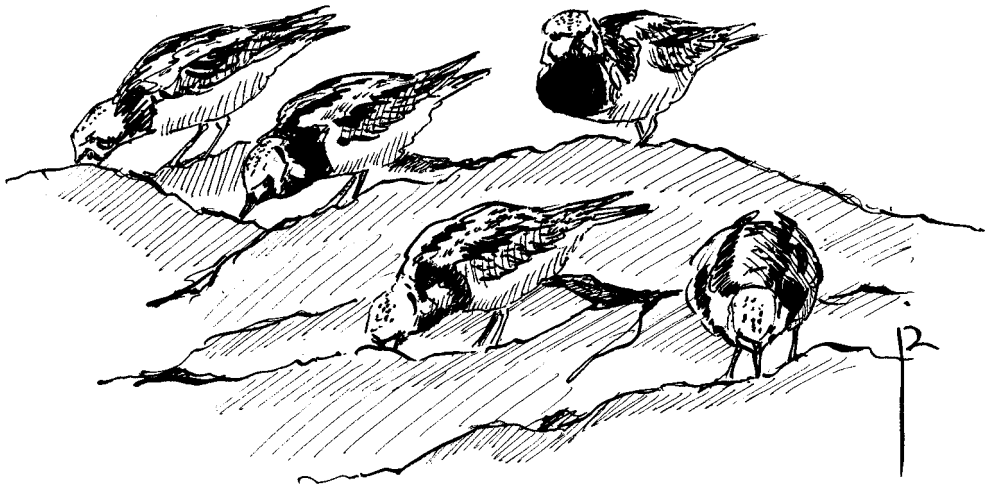
Bedreigde Steenlopers zetten hun borst op

Vogels moeten in de natuur permanent op hun hoede zijn voor onverwachte aanvallen van roofdieren. Steltlopers bijvoorbeeld kiezen, als ze de mogelijkheid hebben, foerageergebieden en hoogwatervluchtplaatsen uit met goed uitzicht. Zodra er een Slechtvalk of Sperwer opduikt houden ze hem nauwlettend in de gaten en slaan op de vlucht als hij dichterbij komt. Steenlopers komen veel voor op de Nederlandse pieren en dijken, waar de omgeving relatief moeilijk in de gaten te houden is. Roofvogels kunnen in dit soort situaties op veel kortere afstanden toeslaan en het is dan zaak voor Steenlopers om snel te kunnen reageren. Hun leven hangt dan af van hoe goed ze de

belager tijdens een meestal korte maar hevige achtervolgingsvlucht van zich af kunnen schudden. Alleen afgetrainde Steenlopers zijn hiertoe in staat, zo is de gedachte. Er zijn namelijk aanwijzingen dat vogels met relatief grote borstspieren sneller kunnen manoeuvreren tijdens de vlucht.

Biologen van het Koninklijk NIOZ en de Rijksuniversiteit Groningen vroegen zich af of Steenlopers die geregeld een verrassingsaanval van een roofvogel ervaren, als reactie grotere borstspieren ontwikkelen om bij een volgende keer beter voorbereid te zijn. Om dit te onderzoeken werden zes groepjes van drie tot vijf Steenlopers in de 8x7 m grote experimentele wadkooien van het NIOZ ondergebracht. Eenmaal per dag werd er op een willekeurig tijdstip een opgezette vogel in vlieghouding langs een draadje door de kooi gejaagd. Soms was dat een opgezette Kokmeeuw en in andere gevallen een Slechtvalk of Sperwer. Het idee was dat Steenlopers de onschuldige Kokmeeuw als dusdanig zouden herkennen. Hoewel Steenlopers zouden kunnen schrikken van een opeens voorbijvliegende Kokmeeuw, zouden ze alleen in reactie op een door hen als gevaarlijk ervaren roofvogel hun borstspieren moeten vergroten. Om de ervaring van gevaar kracht bij te zetten werd tijdens het voorbij sjezen van een valk ook een CD met alarmgeluiden van steltlopers afgespeeld. Alle Steenlopers werden zowel aan een roofvogel als aan een meeuw blootgesteld. De onderzoekers hielden bij hoe de Steenlopers gedragsmatig reageerden op de opgezette vogels. De grootte van de borstspieren werd gemeten met behulp van een echoscoop, een apparaat dat ook gebruikt wordt tijdens zwangerschappen om naar het nog ongeboren kind te kijken. Bovendien werd het lichaamsgewicht gemeten, zowel voor als na de 3? tot 7 dagen durende periode van blootstelling aan de voorbijvliegende vogelmodellen.

De Steenlopers reageerden op de opgezette vogels door stokstijf stil te blijven staan. Dit gebeurde zowel bij de Kokmeeuw als de roofvogels, maar de schrikreactie duurde langer na een vermeende aanval van een valk of Sperwer (gemiddeld zeven minuten) dan na een voorbijvliegende meeuw (twee minuten). De dikte van de borstspieren van de Steenlopers groeide gemiddeld met 4.1% in reactie op voorbijvliegende valken terwijl de borstspieren van dezelfde vogels krompen met 0.5% als er geregeld een Kokmeeuw voorbij vloog. Hoewel de Steenlopers dus reageerden op vermeend gevaar door stil te blijven staan in plaats van –gebruikmakend van hun borstspieren– weg te vliegen, nam zoals verwacht de dikte van de spieren wel toe als

ze meenden in een gevaarlijke omgeving te leven. Deze vogels doen dus aan *bodybuilding* zonder langdurig te hoeven trainen. Af en toe de stuipen op het lijf gejaagd krijgen houdt ze lekker fit.

Van den Hout P.J., T. Piersma, A. Dekinga, S.K. Lubbe & G.H. Visser. 2006. Ruddy turnstones *Arenaria interpres* rapidly build pectoral muscle after raptor scares. *Journal of Avian Biology* 37: 425-430. Zie ook: www.blackwellpublishing.com/jab

Vogelgriep in vogelvlucht

In het najaar van 2005 en de daaropvolgende winter zijn watervogels veelvuldig in het nieuws geweest door de vogelgriep door de opmars van het hoogpathogene H5N1-type vanuit China tot in Europa en Afrika. Er volgde een waterscheiding in meningen: virologen, overheden, internationale gezondheidsorganisaties en de media bestempelden watervogels steeds als de belangrijkste verspreiders van het virus; natuurbeschermers en veel vogelonderzoekers waren daarentegen van mening dat internationale pluimveetransporten de hoofdoorzaak waren van de verspreiding vanuit het oosten naar het westen.

In een recent artikel in *Waterbirds* hebben Muzaifar et al. de technische vakliteratuur over de ecologie en evolutiebiologie van vogelgriep helder samengevat voor watervogelonderzoekers. Ook inventariseerden zij de vele hiaten in onze kennis van de processen die betrokken zijn bij het samen-

spel tussen virus en gastheer. Hierdoor maken zij watervogelonderzoekers bewust van de mogelijkheid dat zij actief kunnen bijdragen aan de oplossing van dit wereldomvattende probleem.

De auteurs bespreken eerst de structuur van vogelgriepvirussen en de naamgeving van de typen en subtypen, die gebaseerd is op de verschillende vormen van twee eiwitten in de virusmantel (hemagglutinine en neuraminidase). De recente beschikbaarheid van gegevens over de samenstelling van het virus RNA heeft een goed inzicht gegeven in hoe het virus langzaam of juist snel kan veranderen. Hoe deze processen zich in wilde vogels voltrekken is nog onduidelijk.

Alle subtypen van vogelgriep zijn gevonden in watervogels en er is vrijwel zeker sprake van een lange, evolutionaire verbondenheid tussen gastheren en virus. Langdurige monitoringprogramma's in Noord Amerika hebben inzicht gegeven in het voorkomen in trekvogels. Gemiddeld is in het najaar bijna een kwart van alle eenden besmet met laagpathogene vogelgriep, in het voorjaar is dat slechts 0.3%. Nazomerpleisterplaatsen zijn waarschijnlijk belangrijke besmettingshaarden. Bij meeuwen komt de griep het vaakst voor in nazomer en najaar, bij steltlopers in het voorjaar. De oorzaak hiervan is nog onbekend.

In het artikel komen verder aan bod: de evolutionaire biologie van vogelgriep, de oorsprong van dodelijke, hoogpathogene virussen en de processen achter de verspreiding. Dit artikel is bijzonder omdat het als een van de eerste onderbouwd be-

argumenteert dat hoogpathogene vogelgriep waarschijnlijk voornamelijk ontstaat in pluimvee-populaties. In pluimveebedrijven is insleep door mensen en verplaatsing van vogels de belangrijkste factor die het vogelgriepvirus verspreidt. Laagvirulente virussen die minder dodelijk zijn worden door dierlijke vectoren zoals muggen of soortgenoten verspreid. De auteurs vermoeden dat menselijk handelen de belangrijkste factor is in de verspreiding van hoogpathogene vogelgriep en dat er nog geen overtuigend bewijs is dat watervogels hierbij een rol hebben gespeeld. Zij suggereren dat een stamboomanalyse van het snel muterende virus deze hypothesen, die elkaar niet uitsluiten, kan toetsen. Een dergelijk onderzoek aan de virustypen die in Nigeria zijn gevonden, gepubliceerd in *Nature*, geeft overigens steun aan de watervogel-

hypothese.

De conclusies van het artikel zijn helder: de sleutel tot een effectieve bestrijding van uitbraken van hoogpathogene vogelgriep ligt bij de pluimvee-industrie. Een beter begrip van hoe en waarom hoogpathogene vogelgriep varianten in de enorme pluimveepopulaties ontstaan, is essentieel voor het duurzaam voorkomen van uitbraken. Daarmee worden ook watervogels beter beschermd omdat ook zij vooral slachtoffer zijn van hoogpathogene vogelgriep: 3% van de wereldpopulatie van de Streepkopgans is hier in 2005 in korte tijd aan bezweken.

Muzaffar S.B., R.C. Ydenberg & I.L. Jones 2006. Avian influenza: an ecological and evolutionary perspective for waterbird scientists. *Waterbirds* 29: 243-406.

RECENSIES

Birds in Europe II. Population estimates, trends and conservation status. Burfield I. & F. van Bommel 2004. BirdLife Conservation Series No. 12, BirdLife International, Cambridge. ISBN 0-946888-53-1. 374 p. Prijs €44,- (harde kaft).

Ook vogelaars leven in snel veranderende tijden! Ga in gedachten een kwart eeuw terug en bedenk hoe weinig toen bekend was over broedvogelpopulaties in Europa, vooral ook over hoe het individuele soorten in de verschillende landen verging. En nu? Desgewenst is van Groenland tot in de Kaukasus en van de Oeral tot op de Azoren deze informatie binnen bereik. Natuurlijk, landen als het Verenigd Koninkrijk en de onze zijn in staat gedetailleerder gegevens op tafel te brengen dan Moldavië, Wit-Rusland of zelfs Frankrijk. Maar alle 52 landen of afzonderlijke gebieden zoals Spitsbergen en Groenland kunnen de status van hun (broed)vogels presenteren. Bij al het boeiends dat *Birds in Europe* biedt, is het boek dus ook een eerbetoon aan vele tienduizenden vogelwaarnemers die jaar in jaar uit steeds opnieuw het veld intrekken. En dat geldt ook voor de nationale instellingen die in de weer zijn met vogelonderzoek en/of vogelbescherming en voor BirdLife als overkoepelende organisatie. Chapeau!

Degene die aan deze 'Birds in Europe' begint, doet er goed aan de begrijpelijke neiging te onderdrukken direct de soorten op te zoeken waarmee hij 'iets heeft'. Neem de inleidende hoofdstukken goed door voor uitleg over de betekenis van toe-

gepaste symbolen en hoe de melkweg aan informatie staat gerangschikt en gepresenteerd. Via tabellen vermeldt het boek van ieder van de 52 behandelde soorten de omvang en de ontwikkeling van broedpopulaties per land. BirdLife hanteert voor de ontwikkeling trends, die verdeeld zijn over vijf categorieën, lopend van 0-19% tot >80%, positief of negatief. Ook opgenomen zijn populaties van in Europa uitsluitend overwinterende soorten, zodat vogels als Roodhalsgans en Krombekstrandloper eveneens voor het voetlicht komen; van deze laatste soort overwintert een kleine populatie op het Iberisch schiereiland. Trouwens, in een boek getiteld 'Birds in Europe' zal men niet direct soorten verwachten als Grote Pijlstormvogel (tussen de 100 000 en 500 000 individuen doorkomend bij Groenland), Bairs Strandloper (broedvogel op Groenland) en de Mongoolse Woestijnvink, die broedt in Armenië en Turkije.

De soortoverzichten bieden meer. Codes geven aan of de populatie toeneemt dan wel afneemt, stabiel is, fluctueert, of dat de soort voor de bewuste natie een nieuwe dan wel een voormalige broedvogel is. Iedere soorttabel sluit af met de Europese status, dus hoeveel broedparen het werelddeel herbergt, de oppervlakte van het verspreidingsgebied binnen Europa en de ontwikkeling van de broedpopulatie. Daarbij valt op dat BirdLife oordeelt dat soorten als Zeearend, Vale Gier, Monniksgier, Slechtvalk en Kraanvogel aan een 'large increase' bezig zijn of recent achter de rug hebben. Maar deze term is wel een uitzondering.

Voorts is er per soort een vergelijking hoe het in 1990 met de betrouwbaarheid van de informatie was gesteld, en hoe in 2000. De kennistoename in die 10 jaar zowel ten aanzien van de omvang van de broedpopulatie als de ontwikkeling is opmerkelijk.

Wellicht wekt recensent de indruk dat 'Birds in Europe' uitsluitend gevuld is met niet gemakkelijk toegankelijke reeksen cijfers en codes, dus nogal technisch. Zo ja, dan is die indruk onjuist. Is men eenmaal gewend hoe het boek door te nemen en het materiaal te interpreteren, dan ontvouwt zich een boeiend panorama hoe het de Europese vogels vergaat en welke soortgroepen het meest onder druk staan. Dit zijn de steltlopers, soorten van het platteland en lange-afstandtrekkers. Tussen 1990 en 2000 vertoonden 32 soorten een grote afname, waaronder Parelduiker, Toppereend, Griel, Grutto, Kievit, Scharrelaar en negen soorten roofvogels. In die periode namen 25 soorten sterk toe, waarbij Jan van Gent, Aalscholver, Grote Zilverreiger, Flamingo, Grote Jager, Reuzenster en Zeehoed. Van 45 soorten veranderde de Europese status van gunstig naar ongunstig.

Afgezien van de presentatie van de eigen gegevens, was Nederland ook op andere wijze sterk betrokken bij de samenstelling van 'Birds in Europe'. Bij de sponsors en in het dankwoord zien we menig Nederlandse naam en Jos Zwarts, huisteekenaar van dit tijdschrift, leverde een reeks soorttekeningen. Bij de eerste uitgave van 'Birds in Europe' (1994) waren de voor Nederland opgevoerde gegevens voornamelijk gebaseerd op het veldwerk dat in 1973-77 plaatshad voor de eerste broedvogelatlas van 1979. Met uitzondering van een rij speciale volgsoorten door Sovon, figureerden in de in 2000 uitgegeven *update* nog dezelfde cijfers, zodat ons land Europees gezien toen lelijk in de achterhoede was geraakt met de gegevens. Voor deze 'Birds in Europe' kon ons land de gegevens voor de in 2002 verschenen broedvogelatlas overleggen, waardoor Nederland weer aardig langszij kwam. Maar hoe snel kunnen populaties niet veranderen! In deze 'Birds in Europe' staat Nederland nog te boek voor 1-11 paren Grote Zilverreigers, 1000-1270 paren Lepelaars, 5-7 paren Slechtvalken en 10-15 paren Middelste Bonte Spechten. Wij kunnen benieuwd zijn met welke cijfers Sovon voor deze soorten en andere in 2006 over de brug zal komen. Maar ook lezen wij voor de inmiddels van het toneel verdwenen Duinpieper dat Nederland nog 25-30 paren binnen de grenzen huisvest. BirdLife signaleert voor heel Europa dat biodiversiteitsverlies de grootste boosdoener is,

maar ook dat soortbeschermingsplannen wel degelijk kunnen helpen. Voor Nederland wisten wij dat al. Maar dat dit geldt voor heel Europa, is goed om te lezen. - *Gerard Ouweneel*

Birdpixboek, de beste foto's deel II (2005).

Daan Schoonhoven (red.) 2006. Flevodruk, Harderwijk. ISBN 90-77204-30-X. 132 p., harde kaft. Prijs €39,90.

Halverwege 2003 lanceerden de broers Daan en Jan-Willem Schoonhoven Birdpix.nl, een website waarop vogelfoto's geplaatst worden, die zijn gemaakt in de vrije natuur door hoofdzakelijk amateurfotografen. Inmiddels zijn er ruim 2600 fotografen aangesloten bij deze site. Dagelijks worden honderden nieuwe foto's *ge-upload*. Het doel is om fotografen een podium te bieden om hun foto's aan een breed publiek te tonen, kennis over natuurfotografie te vergroten en daarmee vogelfotografie naar een hoger niveau te tillen. Sinds 2003 is birdpix.nl uitgegroeid tot dé vogelfotosite waarop je je dagelijks kunt vergapen aan de mooiste vogelfoto's. Het is een van 's werelds grootste 'vogelcommunities' op het web met dagelijks 3500 unieke bezoekers en meer dan 50 000 *pageviews* per dag.

Het accent ligt op foto's die gemaakt zijn in Nederland en België, maar ook zijn enkele foto's opgenomen van elders uit Europa. Naast de doorgaans schitterende foto's hebben de begeleidende teksten –terecht– veel aandacht gekregen. Achterin het boek zijn biografieën en een actiefoto van de deelnemende fotografen opgenomen zodat de lezer nader kennis kan maken met het gezicht achter de camera. Het gros van de foto's is gemaakt met digitale spiegelreflexcamera's. Slechts enkele fotografen zweren (nog) bij digiscoping. Hoewel fraai, missen deze foto's net die briljante scherpte en doortekening die de meeste andere wel hebben. Mijn favorieten zijn de je aankijkende Baardman in een rietstengel van Jan Bosch, het intieme moment van moeder Meerkoet die haar jong voert door Hans Gebuis, en een Hazelhoen vrij op een tak. De absolute topper is de foto van een groep Drieteenstrandlopers met daartussen een enkele Kanoet, van de hand van Roland François. Alles klopt aan die foto.

Zijn er nog minpuntjes? Ja, ik hoop toch dat de redactie een volgende keer een iets minder schreeuwende kleur uitkiest dan het roze van de binnenkaft. Op de foto's in het boek valt niet veel af te dingen, al vond ik de Gekraagde Roodstaart op een tak wat scherpte op de kop missen en een lan-

dende Kolgans niet echt spectaculair. In sommige gevallen zijn de foto's een beetje ongelukkig over twee pagina's verdeeld. Het zijn details. Voor iedere vogelliefhebber of natuurfotograaf is dit boek een must, al was het maar om zelf vol energie het veld in te gaan en ook met die ene briljante plaat thuis te komen die dan hopelijk in het volgende deel verschijnt. - *Harvey van Diek*

The Good Bird Guide. K. Marsh 2005. Christopher Helm, London. ISBN 0-7136-6848-2. 608p. €24,-.

Dit boekje is bedoeld voor niet al te doorgewinterde vogelaars die op zoek zijn naar informatie over

de betere vogelplekken in Europa. Ruim de helft van het boek wordt in beslag genomen door een overzicht van goede vogellocaties op het oude continent. Voor Nederland worden Lauwersmeer, Naardermeer, Oostvaardersplassen, Terschelling, Texel, Veluwe en het Zwanenwater getipt als top-plekken. De toelichting zorgt voor verrassingen. Zo moeten we op Terschelling gaan zoeken naar Kleine Rietganzen, in de Oostvaardersplassen naar IJseenden en Rotganzen. Op de Veluwe zouden we kans maken op Korhoenders en Grauwe Kiekenieven. Van de informatie over de locaties in de andere landen deugt vast ook niet al te veel. Niet iets om de boekenkast mee aan te vullen dus - *Rob Vogel*.

NEDERLANDSE ORNITHOLOGISCHE UNIE

Ledenwerfactie: wie doet mee?

Volgend jaar bestaat de NOU 50 jaar! We willen daar aandacht aan besteden op de themadag op 31 maart 2007. Aandacht dan voor de rol van de vereniging in de Ornithologie van Nederland, maar ook voor de toekomst van de vereniging. En juist daar zijn wij als NOU-bestuur zeer druk mee. Het is geen gegeven dat de NOU blijft bestaan. Het aantal leden is lange tijd gedaald en de tijdschriften zijn er niet goedkoper op geworden. Het extra verhogen van de contributies en de abonnementen, buiten de normale prijsindicaties om, vindt het bestuur niet wenselijk omdat dat een negatieve invloed zal hebben op het aantal leden en abonnee's. Dat gaat weer ten kosten van onze doelstelling om het contact tussen amateurs en professionele vogelonderzoekers te bevorderen.

Wij hopen door middel van een aantal andere acties de situatie te verbeteren. Bij die acties heeft Vogelbescherming Nederland de helpende hand toegestoken, waarbij de helaas onlangs overleden directeur Adri de Gelder een centrale rol speelde. Vogelbescherming helpt ons met de financiering van de automatisering van de leden- en abonnementenbestanden en het organiseren van ledenwerfacties. Ook heeft de NOU met succes een aanvraag gedaan bij het Prins Bernhard Cultuurfonds om oude nummers van *Ardea* en *Limosa* te digitaliseren. Er zijn besprekingen gaande met SOVON over het gezamenlijk voortzetten van *Limosa* en we hopen volgend najaar een grote bijeenkomst, geïntegreerd met een wervingsactie, te or-

ganiseren met VBN en SOVON samen om meer leden en abonnementen op de tijdschriften te krijgen.

Dat alles kost een enorme inspanning en we willen hierbij ook graag enthousiaste leden betrekken. Twee werkgroepen zullen zich richten op deze reclame-acties. Een commissie werft vooral in het binnenland, de andere op de internationale markt. Heb je belangstelling om hieraan mee te doen, geef je dan op bij ons bestuurslid Janne Ouweland: JanneOuweland@hotmail.com

Schenken en legaten

Sinds kort is de NOU door de belastingdienst aangemerkt als instelling ten algemene nutte, zoals bedoeld in artikelen 32 en 33 van de Successiewet 1956. Hierdoor is het voor leden en sympathisanten van de NOU aantrekkelijker geworden om door schenkingen en legaten de NOU financieel te ondersteunen. Schenkingen aan de NOU zijn vanaf nu vrijgesteld van schenkingsrecht en legaten aan de NOU vrijgesteld van successierecht. Schenkingen aan de NOU zijn voor de gever onder voorwaarden aftrekbaar van de inkomstenbelasting. Voor bedrijven zijn giften aftrekbaar in de vennootschapsbelasting. Giften en schenkingen aan de NOU kunnen gebonden worden aan bepaalde bestedingsdoelen.

Informatie over schenkingen en legaten aan de NOU te verkrijgen bij de penningmeester Ekko Smith, 0487-522462 of ekko.diny@planet.nl.